

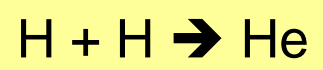

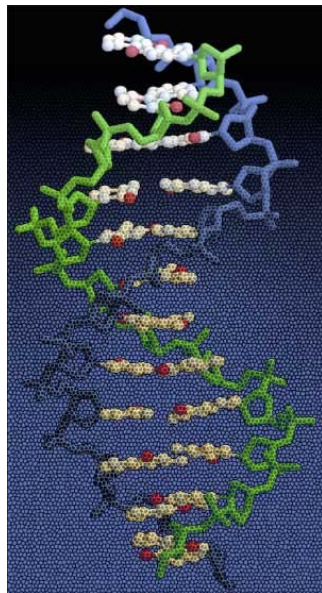
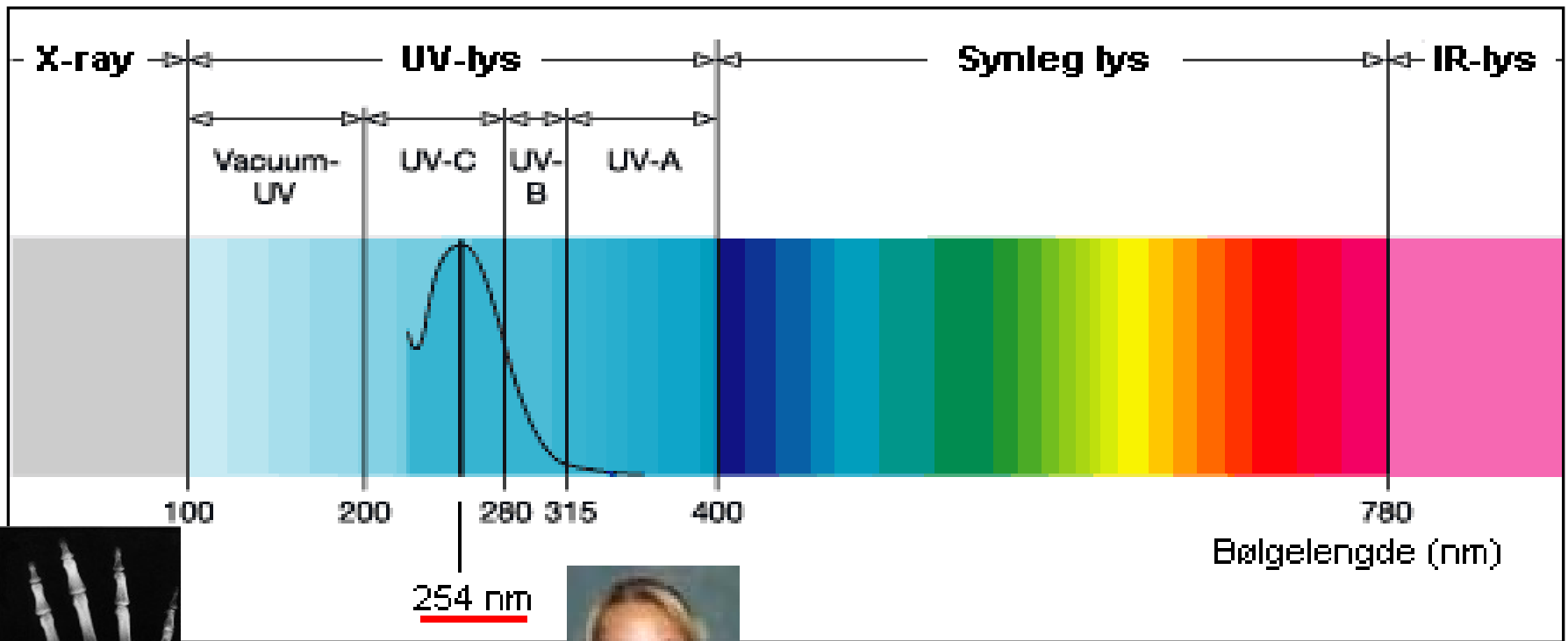
UV-desinfeksjon

En introduksjon

v/Karl Olav Gjerstad

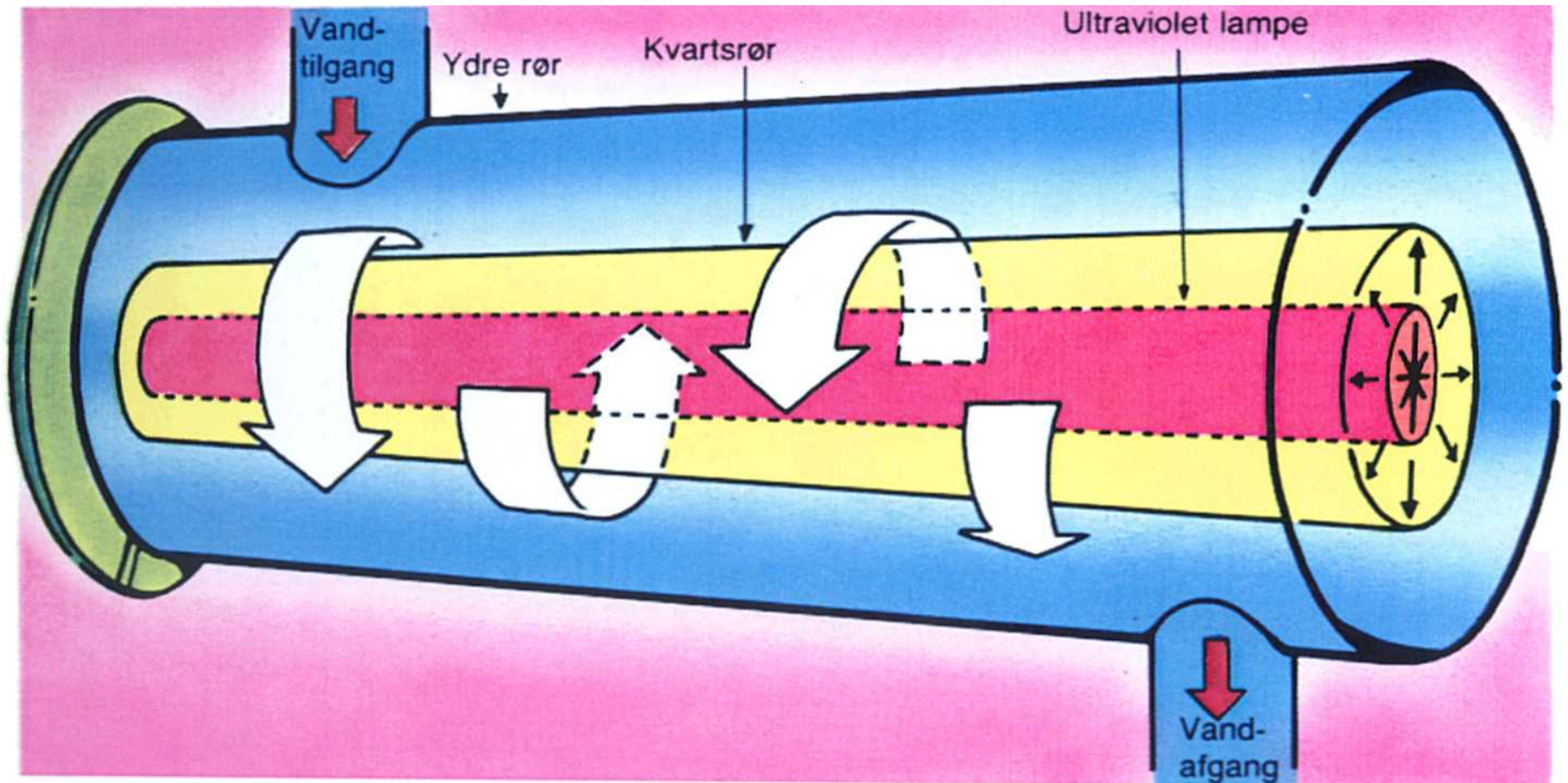

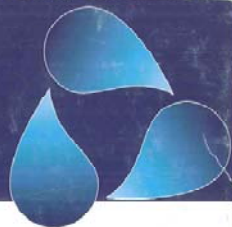
- Tidlig utgave av et "UV anlegg" anlagt ved Nilens bredd

- 1877 – Belysning av testrør med bakterier

- 1910 - Første kjente kommersielle UV anlegg Marseille

- 1974 - Første installerte UV anlegg i Norge

KOE

Veiledning for UV-desinfeksjon av drikkevann

Andre aktuelle NORVAR-rapporter

Nr 139 2004

Erfaringar med klorering og UV-stråling av drikkevann

Nr 136 2004

Hygieniske barrierer og kritiske punkt i vannforsyningen - Hva har gått galt ?

*Undersøkelsene gir mange eksempler (27stk)
på svikt i desinfeksjons-prosessen for UV*

- *Endring i råvannskvalitet*
- *Svikt i forbehandling*
- *Strømstans*
- *Tekniske forhold: svekket UV-lampe,
lynnedslag, knust UV-lampe*

VREG 2003 →

Forekomst av E. coli i renvannsprøver:

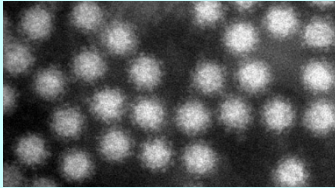
10 % av vv som benytter UV

8 % av vv som benytter Klor

5 % av vv som benytter Membranfiltrering

UV – bestråling er en solid barriere mot :

→ *Virus*

→ *Bakterier*

→ *Parasitter*

Viktige begreper

Dose: *Mål på drapeseffekt*

Intensitet: *Strålingsstyrke*

UV-transmisjon: *Vannets evne til å slippe igjennom UV – lys
(destillert vann = 100% transmisjon v/5 cm)*

- Dose "krav" og doseberegningsmåter
- Grunnleggende forutsetninger for typegodkjenningen
- Hvilke faktorer påvirker intensiteten

Dose = x

Intensitet
(strålingsstyrke)

Tid

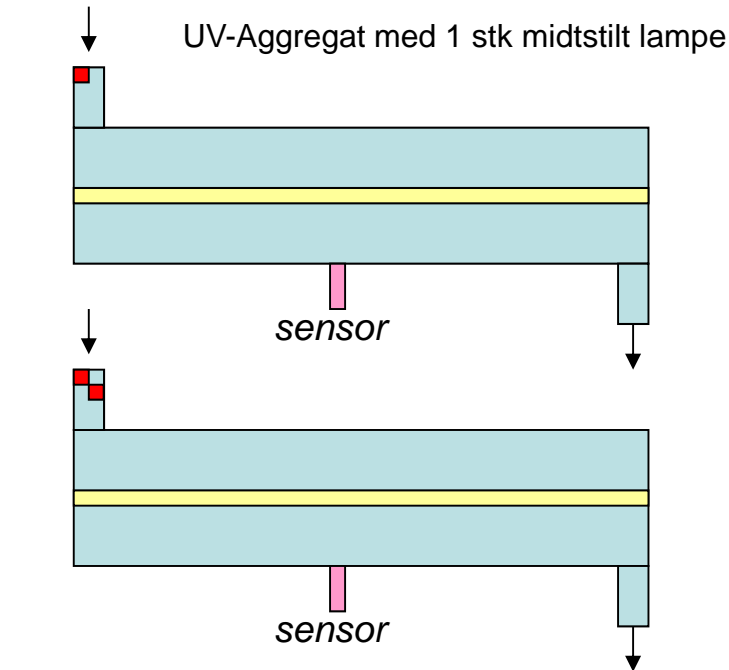
Dose ($\text{mJ}/\text{cm}^2 = \text{mWs}/\text{cm}^2$) = **Intensitet** (mW/cm^2) x **virkingstid** (s)

Doseberegningsmåter

Intensitet som vist av sensor har ingen direkte sammenheng med doseberegningen

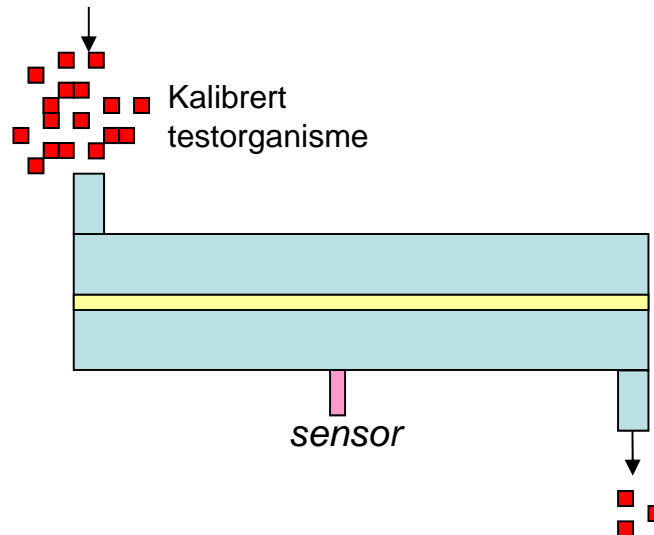
Teoretisk beregnet veggdose

Dosekrav : 16 mJ/cm²

***Teoretisk beregnet gjennomsnittsdose
(ulike beregningsmetoder)***

Dosekrav : 30 mJ/cm²

Intensitet som vist av sensor er direkte relatert til dose uttrykt via en formel
***Dose =
(Intensitet,
vannhastighet,
transmisjon)***

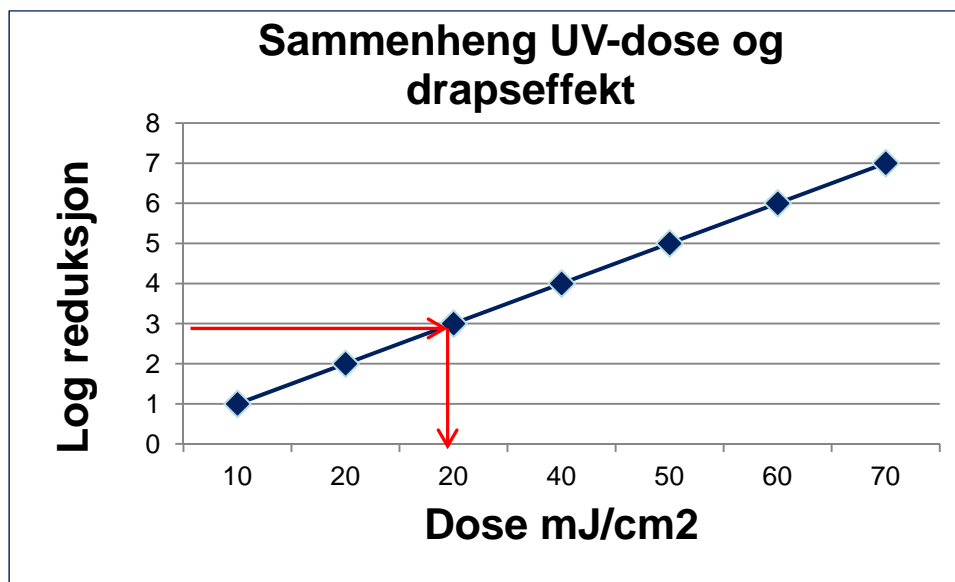
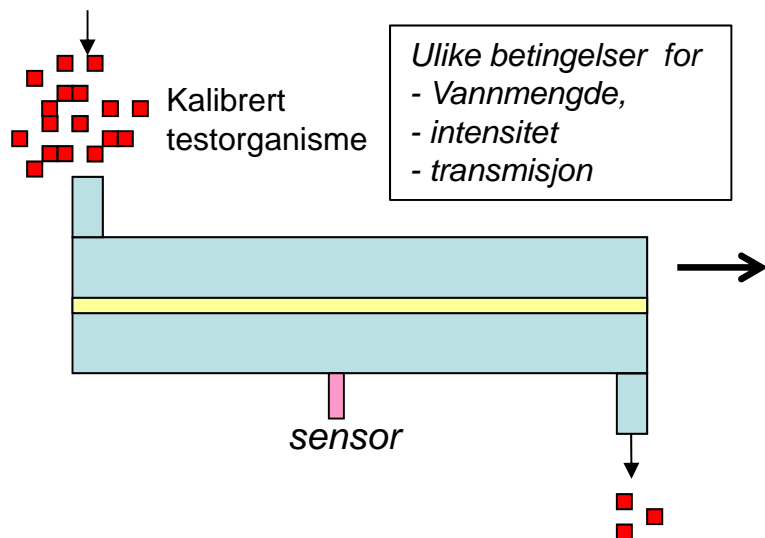
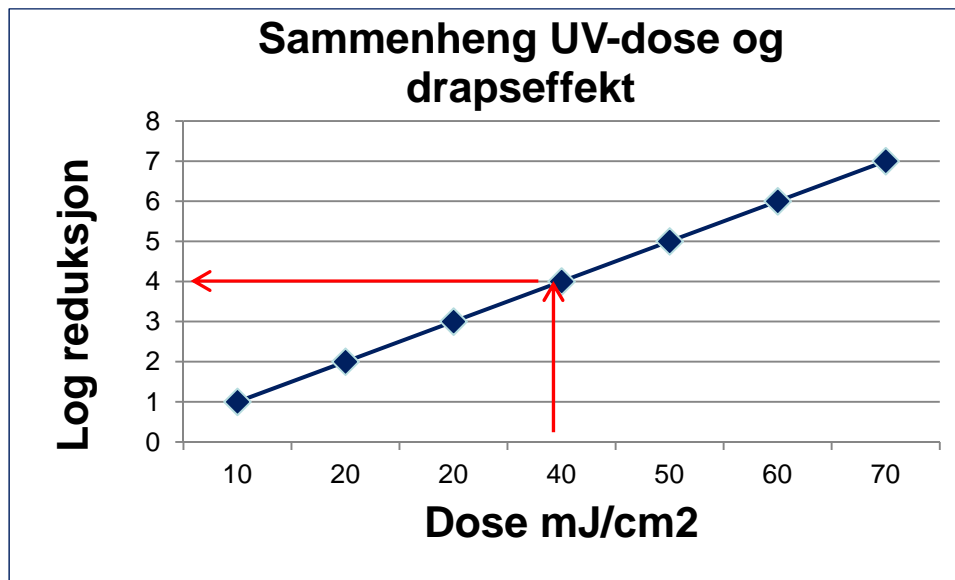
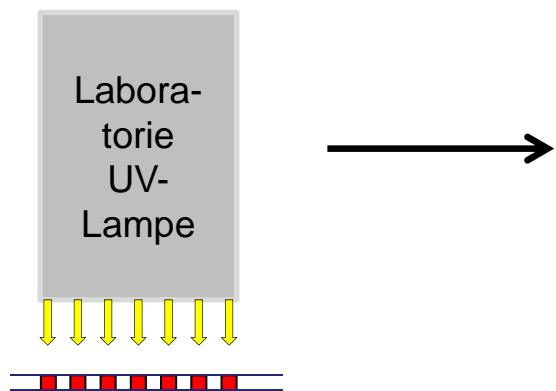

Biodosimetrisk testet dose

Dosegrunnlag: 40 mJ/cm²

BIOMETRISK TESTING

Kalibrering av testorganisme med ulike kontrollerte doser

Dosen kan uttrykkes via en formel = (vannmengde, intensitet, transmisjon)

En dose på 40 mJ/cm² gir gode marginer

Nødvendig dose (mJ/cm²) for log – reduksjon ihht krav i Drikkevannsforskriften

Mikroorganisme	Bakterier	Virus	Parasitter	Bakteriesporer
<i>Drikkevannsforskriften:</i>	3 log	3 log	2 log	2 log
Bacillus sp				35 – 48
Campylobacter j.	4			
E.Coli	3 - 8			
Salmonella	4 - 15			
Shigella	2 - 6			
Staphylococcus	7 - 10			
Streptococcus	10			
Vibrio	2 - 3			
Yersinia	3			
Cryptosporidium			1-10	
Giardia			2-10	
Calicivirus (norovirus)		14 - 25		
Hepatit A		12 - 22		

Norsk Vann rapport 169, 2009

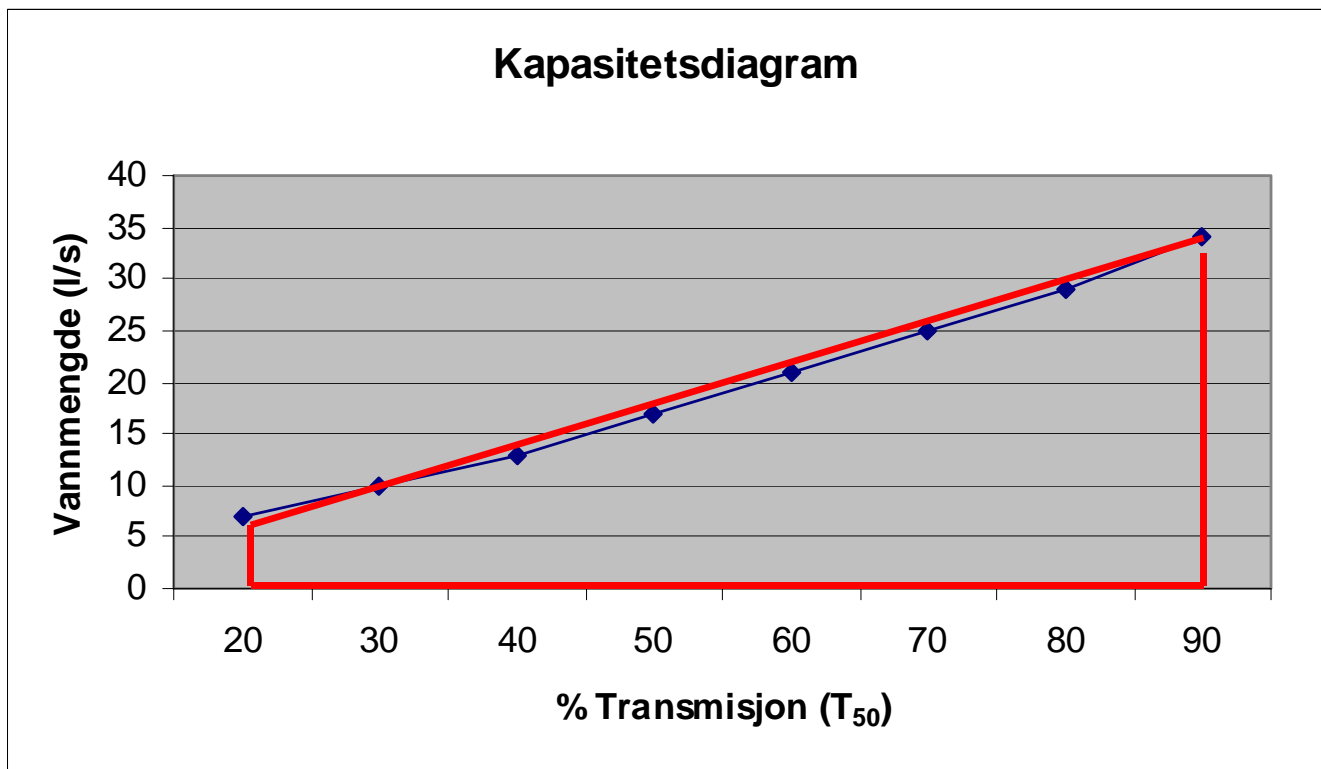
Optimal desinfeksjonspraksis fase 2

UV-aggregat 40 mJ/cm² bestemt biodosimetrisk

Log kredit	Bakterier = 4
	Virus = 3,5
	Parasitter = 4

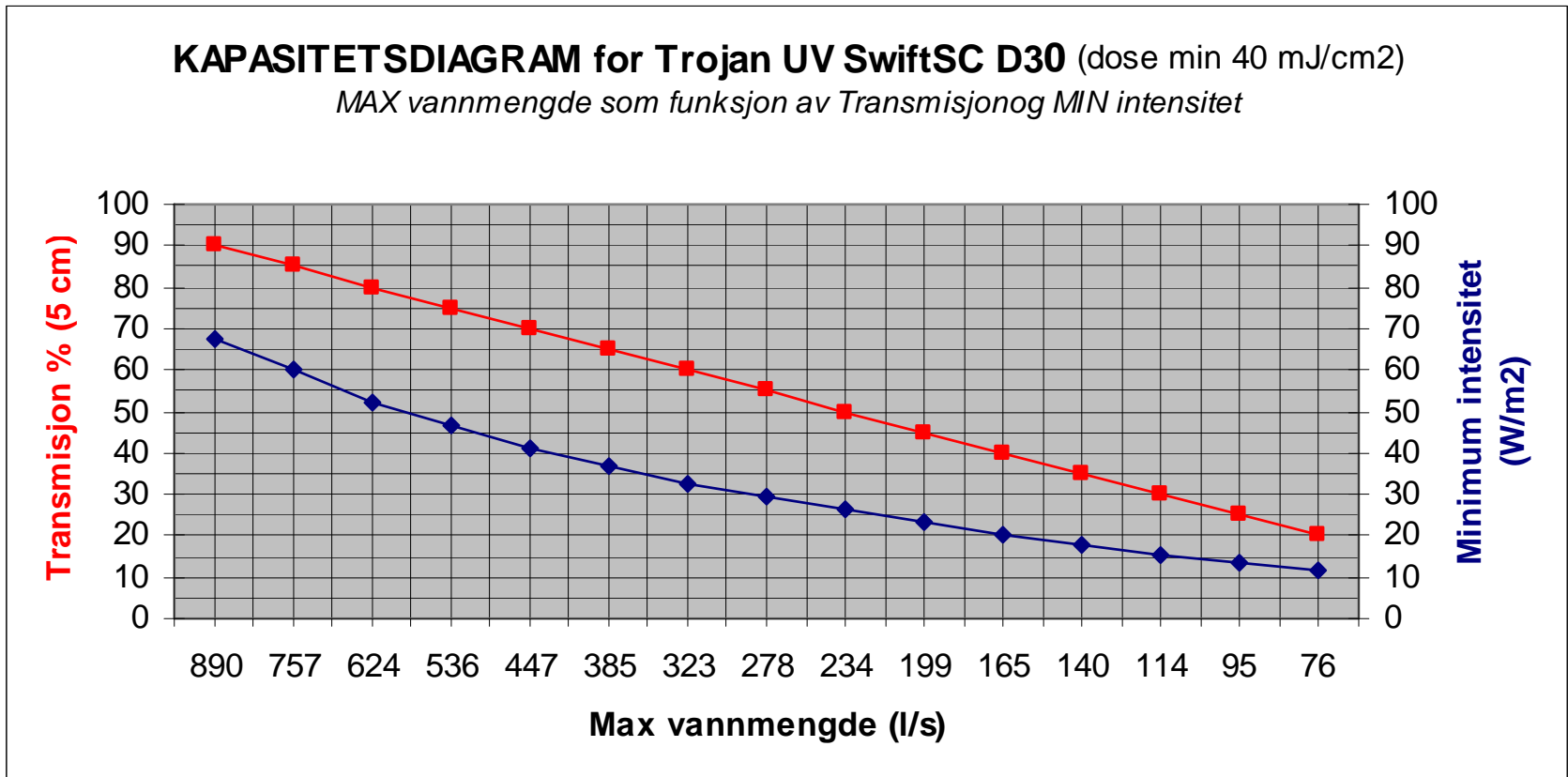
Forutsetninger gitt i typegodkjenningen

→ *Kapasitetsdiagram (forholdet mellom vannmengde og transmisjon)*

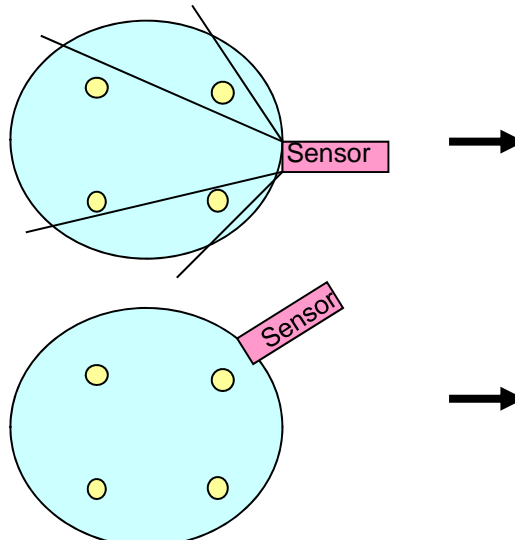
Forutsetninger gitt i typegodkjenningen

→ *Kapasitetsdiagram (forholdet mellom vannmengde, transmisjon og intensitet)*

→ Sensor

- Aggregatet skal være utstyrt med sensor for måling av UV-intensitet
- Sensoren må være spesifikk for UV stråling rundt bølglengde 254 nm (lommelykttesten)
- Det skal være angitt en nedre alarmgrense for målt **intensitet**
- Sensoren bør være plassert i kammerets dårligst belyste punkt

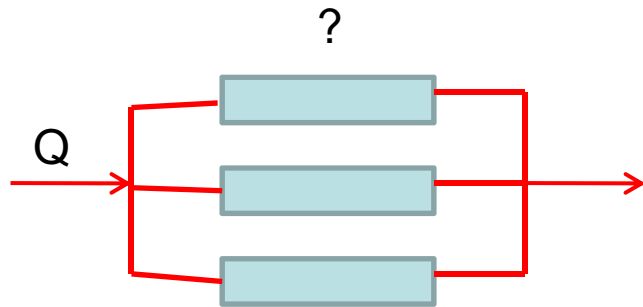
Intensitet (mW/cm ²) v/T ₅₀ = 60%	Intensitet (mW/cm ²) v/T ₅₀ = 20%	Endring %
10,6	3,0	72
17,2	11,2	35

→ Øvrige presiseringer

- Individuell lampealarm
- Maks driftstid for lampene
- Minst kvartalsvis vask

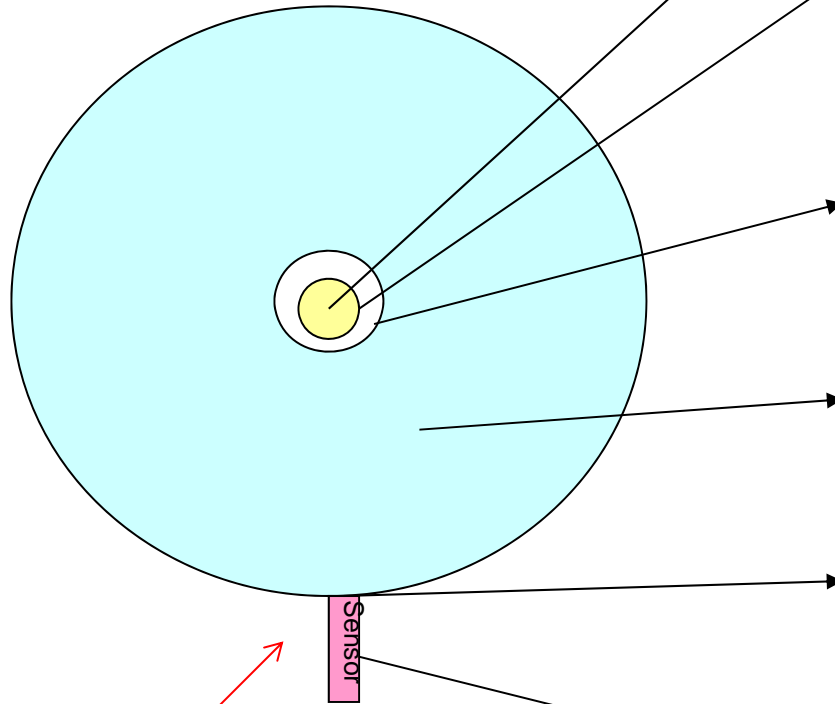
Dose = Intensitet x oppholdstid = Intensitet x volum aggregat/vannmengde

Normalt enkelt å ha god kontroll på vannmengde, men ---

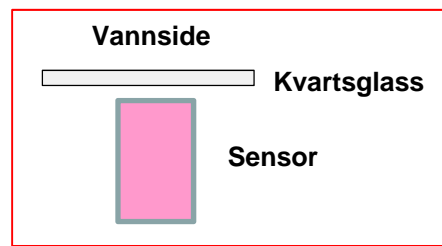

Hvilke faktorer påvirker intensiteten målt av sensor

NB! Sensoren ser bare en liten del av det totale lampelyset

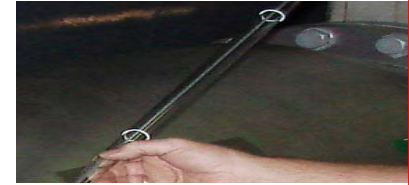

Dårlig sensorplassering
(slamoppsamling)

Lampeintensitet (svækkelse 2 – 30%)

Utvendig strømledning (skyggeeffekt 5 – 15%)

Kvartsrør - innvendig belegg (avdamping)
- gjennomtrengelighet for UV-lys
- utvendig (vannside) **belegg**

Vannets: - **UV-transmisjon**
- Luftblærer

Kvartsglass (sensorbeskyttelse)

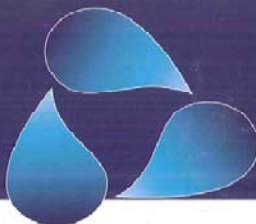
- **Beleggsdannelse** på vannside
- Duggdannelse på sensorside
- Vannlekkasje fra vannside

Sensor - UV spesifikk
- **Plassering på aggregatveg**
- Stabilitet
- Følsomhet (svækkelse)
- Målefeltvinkel
- Spenningsjustering
- Nullpunktjustering

Veiledning til bestemmelse av god desinfeksjonspraksis

Sluttrapport fra prosjektet Optimal desinfeksjonspraksis

Drikkevannsforskriften:

Krav til 2 hygieniske barrierer
hvorav minst 1 i vannbehandling
som innebærer:

Bakterier:	Log reduksjon = 3
Virus:	Log reduksjon = 3
Parasitter:	Log reduksjon = 2

Optimal desinfeksjonspraksis:

Krav til 2 hygieniske barrierer tolkes som:

Bakterier:	Log reduksjon = 6
Virus:	Log reduksjon = 6
Parasitter:	Log reduksjon = 4

UV-bestråling bestemt biodosimetrisk (Dose 40 mJ/cm²)

<i>Maksimal log kreditt</i>		<i>(drikkevforsk. krav)</i>
<i>Bakterier:</i>	<i>4 log</i>	<i>(6 log)</i>
<i>Parasitter:</i>	<i>4 log</i>	<i>(4 log)</i>
<i>Virus:</i>	<i>3,5 log</i>	<i>(6 log)</i>

Forutsetninger

Tiltak ved kortvarig bortfall

- Automatisk stenging av vannproduksjon
- Automatisk start av reservedesinfeksjon

Redusere risikoen for bortfall

- UPS installert
- Nødstrømsaggregat installert
- God dokumentasjon av strømforsyningen

Andre dimensjonerende tiltak

- Flere reaktorer – overkapasitet
- Separat vannmengdemåler for hvert aggregat
- Dårligste råvannskvalitet lagt til grunn
- Utjevningsvolum etter UV

Andre driftsmessige tiltak

- Gode driftsrutiner
- Lager med reserveutstyr
- God dosekontroll

Behov for vannanalyser og overvåking

Før anskaffelse (*riktig dimensjoneringsgrunnlag*):

- *E.Coli*
- *UV-transmisjon (tenk og noen år fremover - klimaendringer) →*
- *Jern*
- *Mangan*
- *Kalsium*

Under innkjøring (*bli kjent med anlegget*)

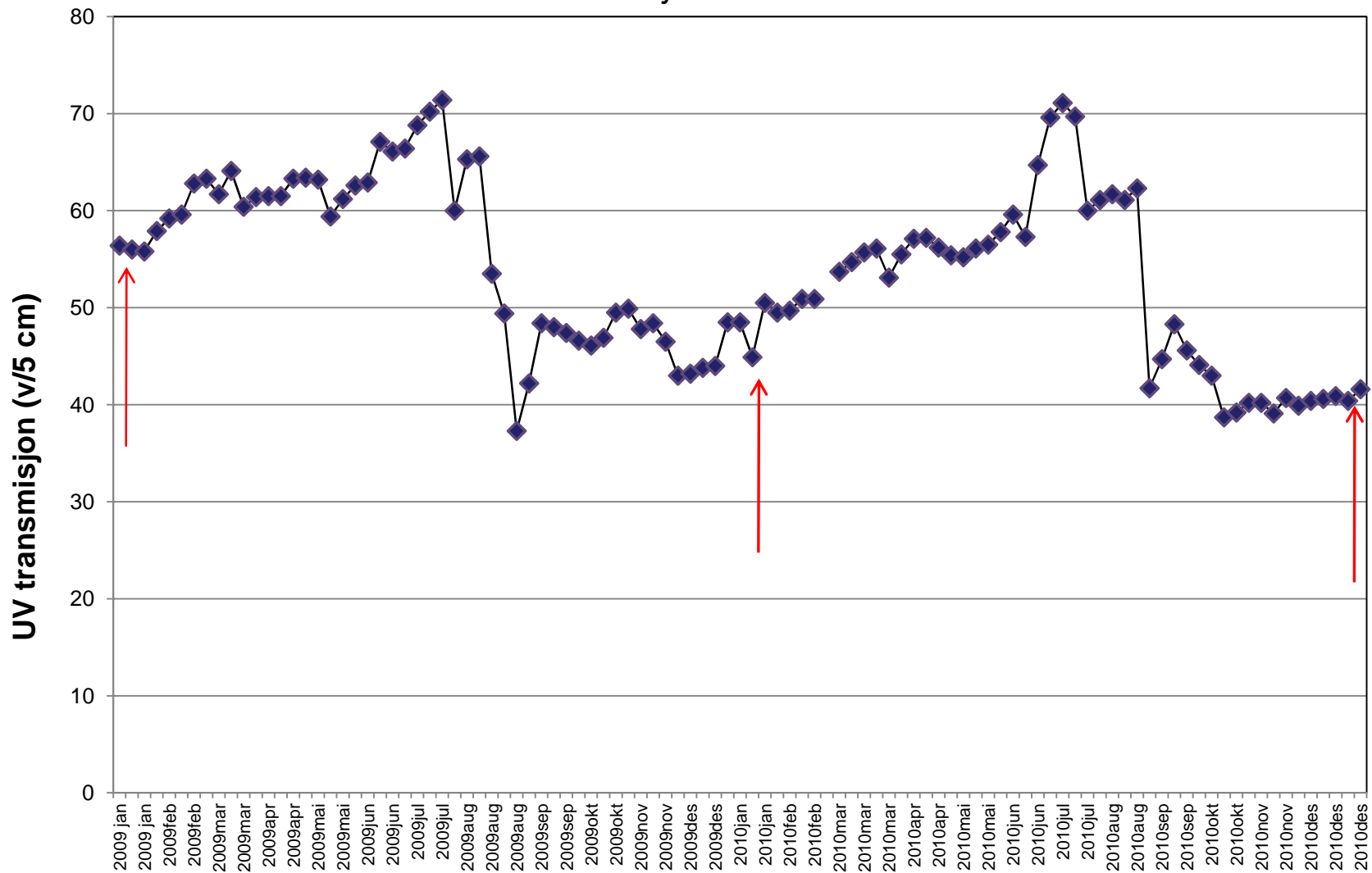
- *Forstå hvordan anlegget styres ! (hvordan er det programmert ?) →*
- *Registrer hyppig nøkkelparametre som intensitet, UV transmisjon, vannmengde etc.*
- *Kimtall før og etter UV (kran rett etter UV)*
- *Koliforme pr liter før og etter UV*

Rutinemessig drift (*forebygge feil – dokumentere drift*)

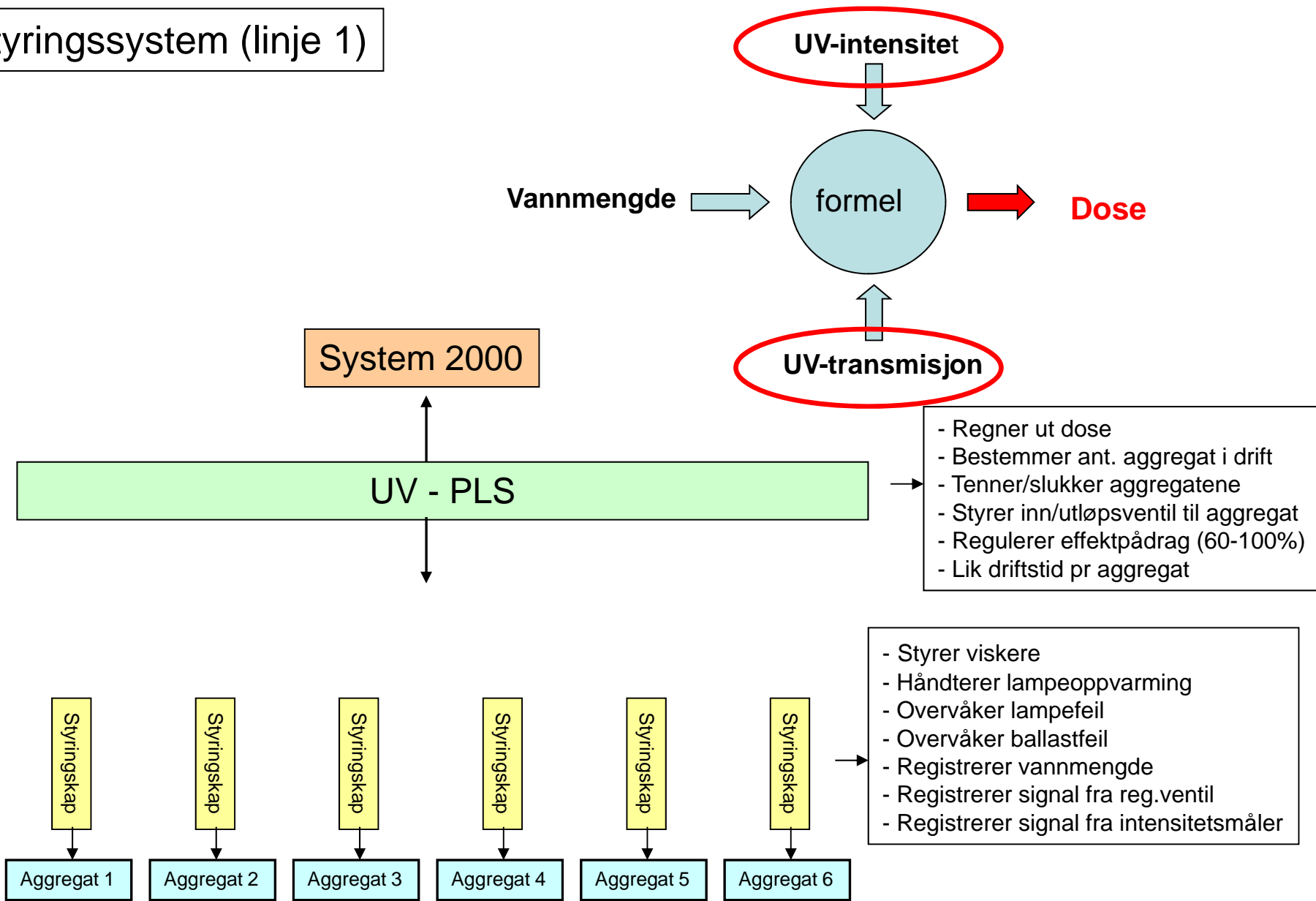
- *Kontinuerlige registreringer (intensitet, vannmengde, dose)*
- *E.coli, koliforme og kimtall før og etter UV*
- *Avles manuelt vannmengde og transmisjon – sjekk mot kapasitetsdiagram*

Langevatn VBA - Råvann

UV transmisjon 2009 - 2010

Styringssystem (linje 1)

Bruk av intensitetsavlesning og fastsettelse av alarmgrense

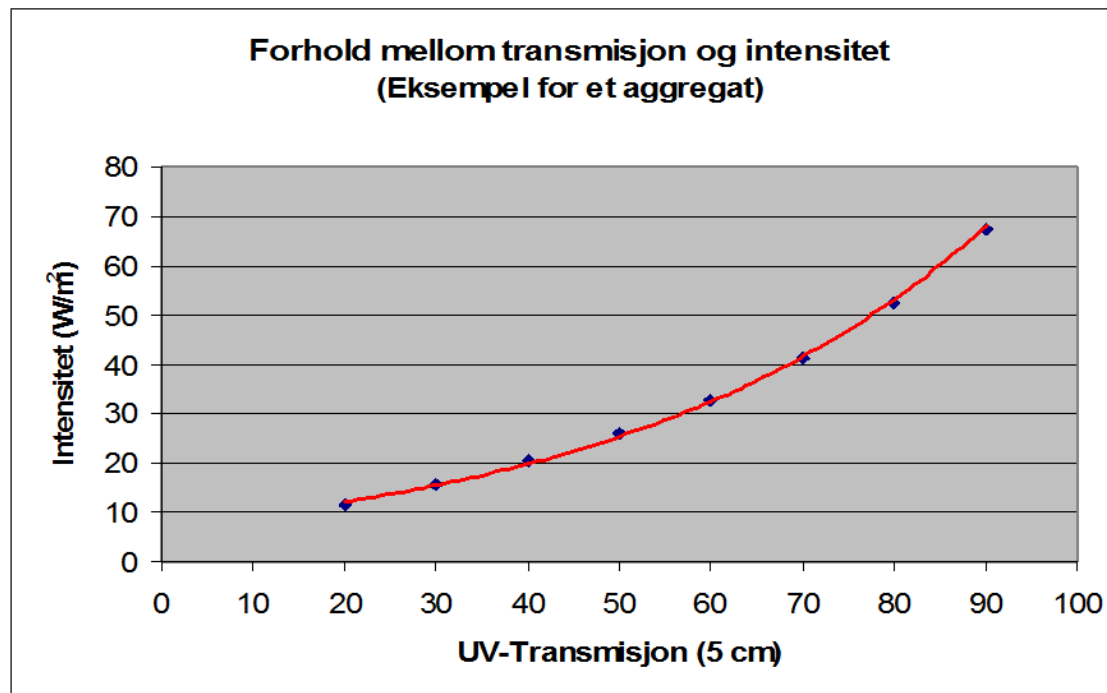
I ikke biodosimetrisk testede aggregater vil intensitetsavlesningen bare gi **relative** uttrykk for endringer i driftsforholdene. Vi er derfor avhengige av et **referansepunkt (-område)**.

Faktorene som påvirket intensiteten fører til reduksjon av denne over tid med unntak av endringer i vannets transmisjon som både kan føre til reduksjon og økning i intensitet

Grunnvannskilder (spesielt løsmassebrønner) kan ha stabil transmisjon, mens spesielt små og grunne overflatevannskilder kan vise betydelige variasjoner

Sammenhengen mellom Intensitet og UV-transmisjon etableres etter at aggregatet er klargjort for **størst mulig UV-lysgjennomgang**

- Dvs:
- Nye lamper (oppnådd stabilitet)
  - Nyvasket kvartsrør/glass
  - Ny sensor (helst av type som kan kontrolleres mot eksternt referansesensor m/viserinstrument)
  - Helst nye kvartsrør

Kaffemetoden

- Det tillages en sterk løsning (stamløsning) av pulverkaffe
- Doseringpunkt bestemmes slik at god innblanding oppnås
- Ved hjelp av doseringspumpe doseres ulike mengder stamløsning slik at aktuelt transmisjonsområde dekkes.

10 teskjeer pulverkaffe oppløses i 1 liter vann. Videre fortynning 1:1000 med vann (100% transmisjon) gir en transmisjon på 60%.

Eks

Kapasitet 3 l/s = 11 m³/time

Nødvendig dosering stamløsning = 180 ml/min

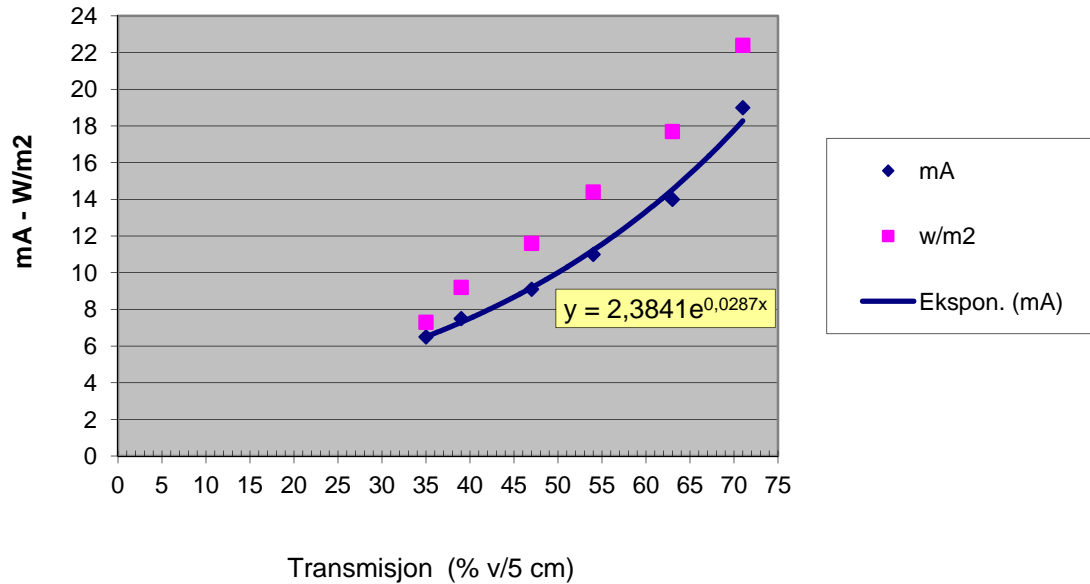
Målinger gjennom sesongen

En alternativ metode der en benytter naturlig variasjon i vannets UV-transmisjon. Bør foretas over et relativt kort tidsrom (få måneder)

Kaffemetoden benyttet for et eldre anlegg dimensjonert etter veggdose (16 mWs/cm²)

Aggregat UV1

Ved oppfølgende målinger av UV-transmisjon og kontroll mot den etablerte sammenheng mellom transmisjon og intensitet kan en finne ut hva intensiteten ville vært ved optimale forhold i UV-anlegget. Sammenlign denne mot observert intensitet. Dersom Differansen $i_{opt} - i_{obs}$ er for høy (> 30%) og anlegget drives langs grenselinjen av kapasitetsdiagrammet er dosen for lav.

Kommentarer.....

Langevatn VBA

UV-transmisjon i råvann og etter alkalisk filter 2010

